

JELENTÉS

a Magyar Nemzeti Bank belső (banküzemi) működésének ellenőrzéséről

2. Államháztartás Központi Szintjét Ellenőrző Igazgatóság

2.1. Teljesítmény Ellenőrzési Főcsoport

Iktatószám: V-24-28/2002-2003.

Témaszám: 625

Vizsgálat-azonosító szám: V0059

Az ellenőrzést felügyelte:

Bihary Zsigmond
főigazgató

Az ellenőrzés végrehajtásáért felelős:

Kemény Emil
főcsoportfőnök

Az ellenőrzést vezette:

Dr. Ocskovszki Jánosné
osztályvezető főtanácsos

Az ellenőrzést végezték:

Gaálné Izsó Éva
számvevő

Matuk Károly
számvevő

Tóthné Nagy Éva
számvevő

Jakab Péter
külső munkatárs

A témához kapcsolódó eddig készített számvevőszéki jelentések:

a Magyar Nemzeti Bank működésének ellenőrzése (2001) 0238

A témához kapcsolódó várható számvevőszéki jelentések:

a Magyar Nemzeti Bank 2002. évi működésének ellenőrzése

a Magyar Nemzeti Bank bankjegy- és érmekibocsátó tevékenységének ellenőrzése (az Országgyűlés állásfoglalásáig az ellenőrzés előkészítését az Állami Számvevőszék elnöke felfüggesztette)

a Magyar Nemzeti Bank-nál alkalmazott teljesítményértékelési rendszer működésének ellenőrzése

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
I. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	5
II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK	9
1. Az MNB belső gazdálkodásának tervezési rendszere	9
2. Az évközi keretgazdálkodás rendje, a tényleges felhasználás alakulása és ellenőrzése	11
2.1. A működési költségek alakulása	12
2.2. A beruházási célkitűzések megvalósítása	14
2.3. A beszámolási kötelezettségek rendszere	15
3. A banküzemi költségek, ráfordítások elszámolásának szabályozottsága és annak érvényesülése	17
3.1. A számviteli politika és a számviteli rend szabályozottsága, a pénzügyi, bizonylati fegyelem érvényesítése	19
4. A szervezet racionalizálás folyamatai	20
5. Az informatikai rendszer szabályozottsága	22
5.1. Logikai védelem	24
5.2. Üzletmenet folytonosság és katasztrófa elhárítás	25
5.3. A kontrolling rendszert támogató informatikai rendszer	25

MELLÉKLETEK

- 1. sz. melléklet MNB észrevétel
- 2. sz. melléklet Az MNB működési költségeinek alakulása
- 3. sz. melléklet Az MNB személyi jellegű költségeinek alakulása
- 4. sz. melléklet Az MNB beruházásainak alakulása
- 5. sz. melléklet Az MNB létszámának változása

JELENTÉS

a Magyar Nemzeti Bank belső (banküzemi) működésének ellenőrzéséről

BEVEZETÉS

Az Állami Számvevőszék az MNB működésének ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 45. § alapján végzi.

Az Országgyűlés a 2002. évi XXIII. törvénnyel 2002. július 27-i hatállyal módosította az MNB-ről szóló törvényt, a módosítás többek között a felügyelő bizottság működésének törvényi elrendelésére is vonatkozott.

A törvény rendelkezése szerint a Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy az MNB a törvényeknek, más jogszabályoknak, az alapszabálynak és a közgyűlés határozatainak megfelelően működik-e. Hatásköre kiterjed az MNB működésének és gazdálkodásának egészére, kivéve a törvény 4. § (1) és (3)–(7) bekezdésében meghatározott feladatait és azok hatását az eredményre.

Az MNB működését és gazdálkodását kettősség jellemzi. Egyfelől speciális feladatra létrehozott intézmény, másfelől gazdasági társaság. Speciális feladata az ország monetáris politikájának alakítása és végrehajtása. Állami tulajdonú társaságként működésében és gazdálkodásában érvényesítenie kell a közpénzek felhasználásának átláthatósági követelményeit.

Az MNB belső gazdálkodásának, banküzemi működésének célja a törvényben előírt feladatok ellátásához szükséges humán- és technikai erőforrások biztosítása. Informatikai rendszere állítja elő a döntésekhez, a szervezetirányításhoz és az ellenőrzéshez szükséges, belső gazdálkodásról szóló információkat és jelentéseket.

Az MNB 2001. évben intézményi célkitűzéseit felülvizsgálta és annak megvalósítása érdekében már 2001. évben jelentős belső átalakításokat hajtott végre, amelyeket 2002. évben tovább folytatott. Az átalakítás egyaránt érintette a feladatokat, a munkafolyamatokat, a szervezeti felépítést és a létszámot.

Az MNB működését és gazdálkodását az ÁSZ első ízben 2002. évben ellenőrizte.

A jelenlegi ellenőrzés célja annak értékelése volt, hogy az MNB

- belső, banküzemi működése, ezen belül a belső gazdálkodási folyamatok (tervezés, beszerzés, kötelezettségvállalás) működési rendje megfelelt-e a jogszabályi előírásoknak;

- intézményi gazdálkodása, a működési költségek és a fejlesztési előirányzatok felhasználása a szabályzatoknak megfelelően történt-e;
- eleget tesz-e a vezetői és a folyamatba épített ellenőrzési feladatoknak;
- kontrolling rendszerét támogató informatikai rendszere működési környezetének szabályozottsága, képzettségére megfelelő-e, működtetése kellően biztonságos és ellenőrzött-e.

Az ellenőrzés a 2002. pénzügyi évre, de indokolt esetben az adott gazdasági esemény keletkezésétől számított időszakra irányult, illetve szükség szerint a helyszíni ellenőrzés befejezéséig (2003. április 4-ig) terjedő időszak pénzügyi, gazdasági folyamatait is figyelemmel kísérte.

Az ellenőrzés az ÁSZ korábbi ellenőrzési tapasztalatain, a bekért, valamint a mintavételi eljárási szempontok alapján kiválasztott dokumentumokon alapult. A vállalászási szerződések és az elszámolási bizonylatok esetében a mintavételhez olyan statisztikai módszert alkalmaztunk, amely 95 %-os bizonyossággal garantálja a megállapítások helytállóságát.

A jelentés-tervezetét az MNB alelnökével egyeztetttük, az észrevételt az 1. számú melléklet tartalmazza.

I. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Az MNB belső gazdálkodása magában foglalja az éves pénzügyi tervezést, a költségkeretekkel való gazdálkodást, a beszerzéseket, a kötelezettségvállalásokat. Az MNB intézményi célkitűzései között – 2001 októberében meghirdetett középtávú stratégiájának megfelelően – a belső gazdálkodás szempontjából fő célként határozta meg a banküzem hatékonyabb működtetését.

E cél megvalósítása érdekében az MNB a 2001-ben elkezdett szervezet- és folyamatracionalizálási és átszervezési feladatait 2002-ben folytatta, és év végére alapvetően befejezte.¹ Az MNB vezetésének elsődleges célja nem előre meghatározott mértékű költségcsökkentés, hanem a munkafolyamatok ésszerűsítése és a jegybanki feladatokhoz nem tartozó tevékenységek megszüntetése volt. Az átszervezést egységes elvek, módszer alapján, dokumentáltan hajtották végre, figyelembe vették a nemzetközi tapasztalatokat és trendeket, a párhuzamos tevékenységeket összevonták, a profilt tisztították. Ennek hatására az MNB működési költségei 2002-ben 1,7 Mrd Ft-tal (11 %) csökkentek az előző évihez képest. Egyszerűsödött a szervezet, javult a folyamatok átláthatósága.

Az átszervezés két éve alatt a szervezeti egységek száma 95-ről 65-re, a vezetők száma 174 fővel csökkent. Az MNB záró létszáma 2002. év végén 984 fő volt, szemben a 2000. évi 1316 fővel. 474 alkalmazott munkaviszonya szűnt meg (a csökkenést 10 fővel növelte a jogi állomány változásának egyenlege), és 152 fő lépett be. Az intézményen belüli áthelyezéssel együtt a munkaerőmozgás az utóbbi két évben több mint 900 alkalmazottat érintett. Az átszervezés az MNB működésében fennakadást nem okozott.

Az MNB belső gazdálkodásának – pénzügyileg és tervezési szempontból is elhatárolt – folyamata (a működési költségek, a beruházási kiadások, a bankjegy és érmegyártás, valamint az egyéb pénzügyi szolgáltatások) teljes körűen, a jogszabályoknak megfelelően szabályozott. E folyamat része a tervezési rendszer, amelynek új tervezési módszertana szabályzat formájában a vizsgálat befejezéséig nem készült el. A tervek határidőn belüli kidolgozását szabályzat helyett módszertani irányelvekkel és segédletekkel biztosították. A tervezést korszerűsítették, az Európai Unió által megfogalmazott irányelvek szerint előírták a „négy szem” elvének alkalmazását, valamint a „nullabázisú” szemlélet érvényesítését. A négy szem elve a kockázatok csökkentését és az ellenőrzés fokozását, a nullabázisú szemlélet pedig a bázis alapú tervezés helyett a tárgyevi várható feladatok és erőforrások figyelembevételét jelentette. Előírták továbbá a műszaki jellemzőkön és tapasztalati adatokon alapuló fajlagos mutatók al-

¹ A szervezet átalakításával kapcsolatos 2001. évi folyamatokat a Magyar Nemzeti Bank működésének ellenőrzéséről (témaszám: 596) készített és 2002. szeptemberében történt ÁSZ jelentés tartalmazza.

kalmazását is, amely azonban nem érvényesült teljes körűen a mutatók részleges kidolgozása miatt.

A tervekészítésért felelős szintek – költséggazdák és a Kontrolling főosztály – javaslata, illetve az igazgatóság elé terjesztett tervszámok közötti eltérések indokoltságát az ellenőrzés nem tudta vizsgálni, mivel azokat szóbeli egyeztetés alapján alakították ki, írásos dokumentum nem készült. Az egyeztetések dokumentálásáról szabályzat nem rendelkezett.

Az MNB igazgatósága 2002. évre működési költségként 15,5 Mrd, fejlesztési előirányzatként 3,3 Mrd Ft-ot hagyott jóvá. A jóváhagyott keretek magukban foglalták a tartalékot is, amely a működési költségeknél 7 % – 1 Mrd Ft –, a beruházásoknál 22 % – 0,6 Mrd Ft – volt. Az előterjesztés szerint a működési költségeken belül az előre nem látható kiadások pénzügyi fedezeteként 750 M Ft-ot terveztek, amelyet az igazgatóság indoklás nélkül további 250 M Ft-tal megemelt. A beruházási kiadásokhoz rendelt tartalék mértékét sem indokolták, azt adminisztratív módon az alapösszeg százalékában határozták meg, amelynek mértéke – a tényleges felhasználás alapján – túlzott volt. Az igazgatóság a tartalék felhasználásáról a döntési jogosultságot a Beruházási és Költséggazdálkodási Bizottság (továbbiakban BKB) és a költséggazdák hatáskörébe utalta.

Az MNB az évközi keretgazdálkodás rendjét, a költségkeretek felhasználásának ellenőrzési rendjével együtt szabályozta. E szerint a hét költséggazda összevontan, egy összegben felel a részére lebontott költségkeretek betartásáért. A felhasználó bankszervek a számukra költségnemenként tovább leosztott keretek között nem csoportosíthatnak át, azokat a költséggazda jóváhagyásával léphetnek túl. A beruházások esetében a költséggazdák új feladatot csak a tartalék terhére finanszírozhatnak, e célra sem a tényleges megtakarítás, sem a más feladatok teljesülésének elmaradása miatt keletkező maradvány nem használható fel, a keretet a BKB engedélyével emelhetik meg. A működési költségkeretek és a beruházási előirányzatok évközi megemelése a jóváhagyott (tartalékot is magában foglaló) tervszám változatlanul hagyása mellett aktualizált tervként jelent meg.

A 15,5 Mrd Ft működési költség előirányzatból 87 %-ot (13,5 Mrd Ft) használtak fel. A biztonságra törekvő tervezés oka, hogy nem tudták teljes körűen felmérni az átszervezés és az általánossá tett pályázatadás költségkihatásait. A tervezéskor, illetve az aktualizált terveknél 0,7-0,5 Mrd Ft-os költségcsökkentéssel számoltak. A megtakarítást növelte az átszervezés eredményeként elért személyi jellegű kifizetések, továbbá az informatikai és az üzemeltetési költségek – összesen 1,2 Mrd Ft összegű – mérséklődése.

A működési költségek 68 %-át a személyi jellegű ráfordítások alkották. A személyi jellegű ráfordítások az előző évihez viszonyítva 7 %-kal mérséklődtek, ezen belül a bérköltség 8 %-kal csökkent. A működési költségek mintegy 11 %-át kitevő üzemeltetési költségek 318 M Ft-tal alatta maradtak az előző évinek, amelyben szerepe volt a beszerzési eljárások szigorításának. A tartalék terhére 287 M Ft-ot használtak fel, amely alátámasztja, hogy az eredetileg tervezett tartalék összege és annak további emelése indokolatlan volt.

A beruházásokra tervezett 3,3 Mrd Ft előirányzatból a felhasználás 29 % (közel 1 Mrd Ft) volt. A tervezettnél lényegesen alacsonyabb teljesülés oka, hogy a terv készítésekor három jelentősebb beruházásnál gyorsabb megvalósítási ütemmel számoltak, továbbá egy szerződés esetében (0,4 Mrd Ft) nem volt ismert a kedvezőbb fizetési feltétel.

A beruházási kiadások 54 %-a az információtechnológia, 31 %-a pedig az ingatlanok korszerűsítése miatt merült fel, a 600 M Ft-os tartalék maradványa 297 M Ft. A fel nem használt beruházási előirányzat 2,4 Mrd Ft (a tervezett előirányzat 71 %-a), amelyből 0,9 Mrd Ft-ot a Logisztikai Központ megvalósításának elhúzóódása okozott. Ezt növelte a számítástechnikai területre tervezett beszerzések elmaradása és átütemezése a következő évre (0,8 Mrd Ft).

Az MNB gazdálkodásának beszámolási rendszere szabályozott. A jelentéseket és beszámolókat az utasításoknak megfelelően, határidőre, aktualizáltan elkészítették, és azokat az igazgatóság rendre elfogadta.

Az MNB számviteli politikája és számlarendje a jogszabályi előírásoknak megfelel és aktualizált. A belső gazdálkodási folyamatokon belül a beszerzések, a kötelezettségvállalások, a felesleges eszközök és készletek hasznosítása szabályozott. Ez utóbbira két egymással ellentétes tartalmú utasítás van hatályban, amely eltérő elszámolást tesz lehetővé. Mind a beszerzések, mind a kötelezettségvállalások esetében az MNB belső szabályzatait betartotta, az eltérő utasítások szerinti elszámolást a gyakorlatban korrigálta.

A belső gazdálkodással kapcsolatos utasítások részletes szabályokat tartalmaznak a vezetői és a munkafolyamatba épített ellenőrzésekre, amelyek az egyes munkafolyamatok formai és tartalmi ellenőrzésének körét lefedik. A tervezés, a felhasználás, az elszámolás terén a munkafolyamatokban az utasításoknak megfelelően az előírt ellenőrzéseket elvégezték.

Az MNB informatikai rendszere, annak biztonságos működése szabályozott. A biztonságos működés követelményeit számos hatályos szabályzat rögzíti, de egységes informatikai biztonsági szabályzat nincs, annak kidolgozása a vizsgálat időszakában folyamatban volt. Az MNB biztonságpolitikájában a követelmények és az irányelvek meghatározásakor a nemzetközi standardokat figyelembe vette. Az informatikai biztonsági rendszert a standardoknak való megfelelés megállapítása, illetve az eltérések feltárása céljából még nem vizsgálták.

Az MNB a központi informatikai rendszereire ma még nem rendelkezik megfelelő katasztrófatűrő háttérrendszerrel. 2003. évben átmeneti háttér kapacitás kiépítését tervezik, a végleges megoldást a Logisztikai Központ megépítése fogja biztosítani. Létrehozták az informatikai rendszer biztonságát szolgáló belső szervezeti hátteret, a független ellenőrző, követelményeket meghatározó szervezeti egységet. E szervezeti egység hatásköre, ellenőrzési és a fejlesztések feletti jóváhagyó szerepe bővítésre szorul. Az MNB kontrolling rendszerét integrált informatikai rendszer szolgálja ki. Az alkalmazott rendszer korszerű, folyamatosan fejlesztett és karbantartott, amely a rendszerbe integrálható modulokkal támogatja az irányítási tevékenységet.

A helyszíni ellenőrzés megállapításainak hasznosítása mellett javasoljuk:

a Magyar Nemzeti Bank elnökének

1. Követelje meg a tervezés megalapozottságának javítását.
2. Gondoskodjon arról, hogy a tervekészítés egyes fázisaiban az egyeztetések, módosítások megalapozottságának és indokoltságának dokumentálása szabályozott legyen.
3. Intézkedjen a felesleges eszközök és készletek hasznosításával kapcsolatos szabályzatok közötti ellentmondás megszüntetéséről.
4. Vizsgáltsa meg, hogy az MNB informatikai biztonsági rendszere mennyiben felel meg a nemzetközi standardoknak.

II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. AZ MNB BELSŐ GAZDÁLKODÁSÁNAK TERVEZÉSI RENDSZERE

Az MNB meghatározása szerint a belső gazdálkodás az éves pénzügyi tervezés, a költségkeretekkel történő gazdálkodás, a beszerzés, a kötelezettségvállalás, a felesleges eszközök és készletek hasznosítása folyamatait foglalja magában. A belső gazdálkodás pénzügyileg elhatárolt területeit képezik a működési költségek, a beruházások, a bankjegy- és érmegyártás, valamint az egyéb pénzügyi tevékenység.

Az MNB rendelkezik középtávú stratégiára alapozott intézményi célkitűzésekkel a belső gazdálkodáson belül a tervezés, a költséggazdálkodás és a fejlesztések területén. Kiemelt stratégiai célok között szerepel a banküzem hatékonyabb működtetése, ezen belül a korszerű, kereskedelmi bankok gyakorlatához hasonlítható tervezés kialakítása. E tervezési gyakorlat fogalmát azonban sem a stratégiában, sem az új tervezési utasításban nem definiálták.

Az MNB pénzügyi tervezési módszerét a hatályos ügyrend, a belső gazdálkodás rendjéről, valamint annak végrehajtásáról rendelkező utasítások teljes körűen szabályozzák. A 2002. évi tervezésnél már figyelembe vették a belső gazdálkodás rendjéről szóló új elnöki utasítás-tervezetben foglalt elveket és szabályokat is, annak ellenére, hogy azok csak 2002. március 7-én léptek hatályba.

A 2001-ben hatályos ügyrend alapján a Kontrolling főosztály költség kontroll-ing osztályának feladata volt – határidő megjelölése nélkül – a pénzügyi tervezés új módszertanának kidolgozása. A módszertan a helyszíni ellenőrzés lezárásáig nem készült el, a pénzügyi tervezésre vonatkozó utasítások, valamint a tervezési időszak alatt kiadott egyéb módszertani segédletek azonban olyan részletes útmutatással szolgáltak, hogy annak hiánya nem akadályozta a tervezés folyamatát. Az ügyrend által előírt módszertan elkészítése a vizsgálat időszakában folyamatban volt.

A tervezési felhívás is az új utasítás-tervezet elveinek alkalmazását írta elő, azaz bankszerv és költséggazda szintű tervezést igényelt annak érdekében, hogy érvényesüljön a „négy szem elve”, valamint a „nullabázisú” szemlélet.

A „négy szem elve” módszerének alkalmazásával a költséggazdák és a költségfelhasználó bankszervek együttesen terveznek és döntenek a keret felhasználásáról. A nullabázisú szemlélet szerint nem az előző évi bázis alapján, hanem az adott évi várható feladatok, létszám- és egyéb feltételek figyelembe vételével és részben fajlagos mutatók felhasználásával terveznek.

A tervezés négy egymástól jól elkülöníthető területre oszlik: a működési, a beruházási, a bankjegy és érmegyártási, és az egyéb pénzügyi tevékenység költségeinek tervezésére.

A költséggazdák határidőre elkészítették éves terveiket, és azokat a szabályzatnak megfelelően szöveges indoklással is alátámasztották. A 2002. évre a hét

költséggazda közül kettő tervezett beruházásokat, összesen 2,5 Mrd Ft összegben, ezt növelte a Logisztikai központra tervezett 0,9 Mrd Ft.

A 2002. évre elfogadott működési költségek összege a személyi jellegű, az ingatlanok üzemeltetési, a kommunikáció költségeinél 3-16 %-kal, az amortizáció esetében – a 2001. évben elmaradt beruházások miatt – közel 25 %-kal alatta maradt a 2001. évi tényadatoknak, míg a gépek, gépjárművek, külföldi kapcsolatok, reprezentáció, és egyéb banküzemi költségek tekintetében meghaladta azokat. A reprezentáció tervszámai 44 %-kal magasabbak az előző évi ténynél (2001-ben 26 M Ft, 2002-ben 38 M Ft), a várható hazai és nemzetközi rendezvények, delegációk fogadása miatt. Az egyéb banküzemi költségek tervei pedig 247 %-kal változtak a belső gyártású szoftverek volumenének növekedése következtében (2001-ben - 32 M Ft, 2002-ben - 111 M Ft). A működési költségek tervadatai az előző évi tény 94 %-át, míg a központi tartalékkal növelt költségek főösszege 98 %-át tette ki.

A 2002. évi tervezésnél a nullabázisú tervezési elvet csak korlátozottan tudták érvényesíteni, mivel a tervezés időszakában még nem álltak rendelkezésre a kidolgozott mutatók.

Mind a működési költségek, mind a beruházási előirányzatok tervszámainál a költséggazdák és a Kontrolling főosztály által tervezett összeg közötti eltérés szóbeli egyeztetések és konzultációk eredménye, azokról írásos dokumentáció nem készült. A módosítások indokoltságát sem az eredeti dokumentumok, sem a tények nem támasztották alá.

A Kontrolling főosztály előterjesztésében a 2002. évi költségtervet az igazgatóság 2001. december 13-i ülésén tárgyalta, és módosításokkal hagyta jóvá.

összegek M Ft-ban

Megnevezés	Költséggazdák	Kontrolling főosztály	Igazgatósági döntés
Beruházások	3 391	3 333	3 333
ebből tartalék		600	600
Működési ktg.	15 517	15 205	15 455
ebből tartalék		750	1 000
Bankjegy- és érme-gyártás		3 514	3 514

Az igazgatóság a működési költségekre 14,5 Mrd Ft-ot és 1 Mrd Ft tartalékot (közel 7 %) hagyott jóvá. Az előterjesztés szerint beállított 750 M Ft tartalék keretet „...a célok és feladatok lehetséges ésszerű módosulása, illetve az árak tervezettől eltérő alakulása miatt jelentkező többletköltségek esetleges fedezetigénye indokolja”. Ezt az előirányzatot emelte meg az igazgatóság elnöki javaslatra további 250 M Ft-tal, indoklás nélkül.

A beruházások tekintetében az igazgatósági határozat a mintegy 22 %-os tartalék beállítását annak ellenére jóváhagyta, hogy az előterjesztés szerint az „...a tervezési időszakban pénzügyi-technikai szempontból megfelelő alapossággal még alá nem támasztott fejlesztések elindításának pénzügyi fedezetéül szolgál”. A

konkrétumokat nélkülöző indoklás a beruházási tartalék tervezett mértékének szükségességét nem támasztotta alá.

A 2002. év tervezési folyamatait a Belső ellenőrzési főosztály költséggazda szinten vizsgálta. Jelentésében megállapította, hogy az egyes költséggazdánál a tervezési folyamatban határidőcsúszás volt, amelynek oka, hogy az MNB közéletű stratégiáját a tervekészítésre előírt határidőket követően határozták meg.

Az ellenőrzés vizsgálata a működési költségek 64 %-ára, a beruházási kiadások 66 %-ára terjedt ki.

A belső ellenőrzés javasolta a működési költségterv több mint 46 M Ft-os csökkentését, és 94 M Ft tartalékba helyezését. A beruházások előirányzatánál 51 M Ft-os csökkentést, 314 M Ft tartalékba helyezést tartott indokoltnak. A számszerű javaslatokat csak részben építették a végleges tervbe, szóbeli egyeztetések alapján, melyekről írásos dokumentáció nem készült.

A belső ellenőrzés javaslatai között szerepelt továbbá, hogy készüljön olyan segédlet, amely a javítási, karbantartási költségek megalapozottabb tervezését támogatja; a tervezés módszeréről a bankszervnél is készüljön dokumentáció; a későbbi tervezések során törekedjenek arra, hogy a felhasználó bankszervek és a költséggazdák is rendelkezzenek előzetes, vezetői döntésekben rögzített stratégiai célokkal a túlzott tartalékba helyezési volumen elkerülése végett; a szabályozás terjedjen ki az utalványozás rendjére (költséggazda vagy bankszerv), hogy a "négy szem" elve maradéktalanul megvalósulhasson.

A belső ellenőrzés a költségtervek végrehajtásával kapcsolatban, évközben nem folytatott vizsgálatot.

2. AZ ÉVKÖZI KERETGAZDÁLKODÁS RENDJE, A TÉNYLEGES FELHASZNÁLÁS ALAKULÁSA ÉS ELLENŐRZÉSE

Az MNB kialakította az évközi keretgazdálkodás rendjét, és azt a költségkeretek felhasználásának ellenőrzési rendjével együtt szabályozta. Meghatározta a költséggazdákat, vagyis a gazdálkodás egy kijelölt területéért banki szinten felelős szervezeti egységeket, valamint a felhasználókat. A költséggazdák felelősök a hozzájuk rendelt költségnek éves keretösszegének betartásáért. A Controlling főosztály feladata az egyes költségnekhez, valamint a projektekhez tartozó költséggazdák és a felhasználók körének folyamatos nyilvántartása és elektronikus úton történő közzététele. Mind a nyilvántartásnak, mind a közzétételnek a főosztály eleget tett.

Az éves pénzügyi keretek kialakításakor az utasítás szerint a működési és beruházási előirányzatokon túl általános célú központi keretet, tartalékot is képezni kellett.

A költségkereteket a felhasználók külön-külön kötelesek betartani, nem csoportosíthatnak át, kereteiket csak a költséggazda jóváhagyásával léphetik túl a részükre lebontott tartalék terhére. Amennyiben a módosítás igénye ezt az összeget meghaladja, a BKB jogosult a túllépést engedélyezni az általános célú központi tartalék terhére a költséggazda és a felhasználó által készített előterjesztés

alapján. A kerettúllépés a jóváhagyott előirányzat megemelését jelenti a tervben nem szereplő többlet kiadások, feladatok forrásigényének biztosítása érdekében, mivel sem az év közben realizált megtakarítás, sem az egyes feladatok elmaradása, vagy a következő évre való áthúzódása miatt keletkező előirányzat maradvány terhére azok nem finanszírozhatók.

Az ügyrend szerint a beruházásokra költség/haszonelemzést készítettek, amelyhez a Kontrolling főosztály útmutatót adott ki, és szabályozta azok tartalmi és formai előírásait. A költség/haszonelemzéseket a szabályzatnak megfelelően elvégezték és – a beruházásokkal kapcsolatos előterjesztésekben – bemutatták.

A működési költségkeretek és beruházási előirányzatok évközi módosítása a jóváhagyott (tartalékot is magában foglaló) tervszám változatlanul hagyása mellett, aktuális tervelőirányzatként jelent meg. Mindkét területen éves szinten megtakarítás keletkezett.

Az aktuális tervek és a felhasználások alakulása

összegek M Ft-ban

Megnevezés	2002. évi terv	2002. évi tény	Tény/terv %	Tartalék terv
I. negyedév				
Működés	14 455	3 535	24,5	1 000
Beruházás	2 794	28	1,0	539
II. negyedév				
Működés	14 742	7 121	48,3	713
Beruházás	2 812	114	4,1	521
III. negyedév				
Működés	14 742	9 777	66,3	713
Beruházás	2 905	609	21,0	428
IV. negyedév				
Működés	14 742	13 507	91,6	713
Beruházás	3 036	973	32,0	297

A keretemeléseket minden esetben az engedélyezésre jogosult szervezet hagyta jóvá.

2.1. A működési költségek alakulása

A 2002. évre jóváhagyott működési költségtervhez (15 455 M Ft) viszonyítva a tényleges felhasználás (13 507,5 M Ft) 1948 M Ft-tal alacsonyabb volt, amelyből 757 M Ft a működési költségek 68 %-át kitevő személyi jellegű ráfordításoknál jelentkezett. (A működési költségek 2002. évi alakulását az 2. sz. melléklet tartalmazza.)

2002. évben az előző évhez viszonyítva az MNB személyi jellegű költségei a létszámcsökkenésből eredően 685 M Ft-tal (7 %-kal) csökkentek, ezen belül a bér, a jutalom és a prémium költségei pedig 440 M Ft-tal (8 %-kal) mérséklődtek. A munkaviszony megszüntetésének költsége a 2001. évi 745 M Ft-ról 608 M Ft lett. A személyi jellegű költségeken belül az egyéb juttatások összege 1210 M Ft volt, amely a létszámcsökkenés ellenére közel 13 %-kal emelkedett az előző évhez viszonyítva, a választható béren kívüli juttatások rendszerének bevezetése miatt. (A személyi jellegű költségek alakulását a 3. sz. melléklet tartalmazza.)

Az átszervezés következtében a 2000-2002. évek közötti időszakban a működési költségeken belül a személyi jellegű költségek aránya 60,6 %-ról 67,8 %-ra emelkedett, a működési költségek 11,0 %-os csökkenése mellett. A személyi költségek növekvő részarányát a kifizetések nagyságrendje, és a többi költségpozícióban elért csökkenés okozta. A személyi költségen belül a 2002. évi egy főre jutó kifizetés – a bérfejlesztés mértékénél (8 %) nagyobb ütemben – 12,3 %-kal haladta meg a 2001. évi összeget. A minőségi cserék végrehajtása a fajlagos költségeket növelte, az év során a magasabb bérbesorolású munkavállalók belépéseinek aránya növekedett.

A számítástechnikai költségek közel azonos arányt (7-6 %-ot) képviseltek a három évben. 2002. évben az erőforrás nagyságával, annak összetételével, valamint az új feladatokkal összefüggésben az MNB szakértői díjai növekedtek. A növekmény 81 %-át a pénzmérés elleni fellépés tanácsadói költsége és az üzletmenet folytonossági terv elkészítésének szakértői díja képezte.

2001. és 2002. években a szervezet racionalizálása, a csökkenő létszám és feladat mérsékelte az MNB működési költségein belül az üzemeltetési költségeket, azok aránya 12,4 %-ról 10,5 %-ra, a két év alatt összesen 475 M Ft-tal csökkent. Ebből 2002-ben az MNB üzemeltetési költségei 318 M Ft-tal alatta maradtak az előző évi összegnek, amelyben szerepe volt a szigorított beszerzési eljárásoknak. Az üzemeltetési költségeken belül 2002-ben az ingatlanköltségek 209 M Ft-tal csökkentek, amelynek 91 %-át az anyag és karbantartási költségek alkották.

A működési költségek évközi alakulását a BKB és az igazgatóság havi szinten nyomon követte és megfelelően indokolta, de a tény- és a várható adatok ismerete ellenére a tervszámokat nem csökkentette.

Az igazgatóság 2002. július 30-i ülésén tárgyalta a működési költségkeretek felhasználásának első félévi adatait. Ebben az időszakban a tartalék terhére két esetben engedélyezett módosítást: a létszámleépítésekkel kapcsolatosan a végkielégítésekre fordítandó keretösszeget megemelte (+244,0 M Ft), valamint a bank üzletmenet-folytonossági tervének eredetileg nem tervezett pénzügyi fedezetét biztosította (+43,0 M Ft). Ez utóbbiban szerepeltek olyan szakértői, tanácsadói díjak, mint a pénzmérés elleni hatékonyabb fellépés, a pénzjegynyomda vagyonerőtelése, a KELER üzletértékelése. A II. félévben a működési költségek kereteltérései változatlanok maradtak.

Összességében a működési költség 1 Mrd Ft-os tartalékkerete terhére 287 M Ft-ot használtak fel, így 713 M Ft tartalék maradt. Ez azt mutatja, hogy indokolatlan volt a működési tartalék előirányzat igazgatósági szintű emelése, mivel az eredetileg tervezett összeg is messze meghaladta a felhasználást.

2.2. A beruházási célkitűzések megvalósítása

Az igazgatóság az első félévet értékelő ülésén tárgyalta és elfogadta a beruházási előirányzatok keretének változását.

A BKB engedélyezte egy számítógépterem klímaberendezésének rekonstrukcióját (57,0 M Ft), alapszoftver ellátás megújítását (66,9 M Ft), országkód és jogcím alkalmazáshoz kapcsolódó IT fejlesztést (16,7 M Ft), a SAP rendszer almoduljának bevezetését (12,6 M Ft), a VIBER készenléti rendszer kialakítását (8,5 M Ft), szoftver licence díjat (6,2 M Ft).

A második félévben az igazgatóság a tartalék terhére még két esetben engedélyezett módosítást: 100 M Ft értékben az iratkezelési rend kialakítására és 40 M Ft értékben a fizetési mérleg publikációs rendszere megvalósítására. Az év végén az összes beruházási tartalék maradvány a 600 M Ft-os keretből 297 M Ft, közel 50 % lett.

A fejlesztési keret maradványa a Műszaki-ellátási főosztályon 378 M Ft, a Számítástechnikai főosztályon 780 M Ft - melyből 561 M Ft-ot a főosztály jelentésében 2003-ra áthúzódó tételként szerepeltetett -, a Kiemelt beruházások főosztályán 905 M Ft, összesen 2063 M Ft-ot tesz ki. Ez az összeg kiegészül az át nem csoportosított tartalékok 297 M Ft-os értékével, így az összes fejlesztési költség maradvány 2361 M Ft, a tervezett előirányzat 71 %-a. (A beruházások 2002. évi alakulását a 4. sz. melléklet tartalmazza.)

A beruházásokon belül 925 M forintot tett ki a **Logisztikai központ** létesítésének (telekvásárlás, lebonyolítás, tervezés feladatai) költségterve, a tényleges felhasználás 20 M Ft volt, és 172 M Ft-ot terveztek a **Látogató központ** megvalósítására, amelyből kifizetés nem történt.

A Kiemelt beruházások önálló osztályának feladata a **Logisztikai központ** megvalósítása, amely a korszerű bankjegy- és érme értéktárak, bankjegyfeldolgozó központ, jegybanki készpénzforgalmazás, számítástechnikai távoli tartalékközpont önálló, logisztikai és bankbiztonsági szempontoknak megfelelő ingatlanban való kialakítását foglalja magában. A beruházás becsült bekerülési értéke meghaladja a 10 Mrd Ft-ot.

Az MNB igazgatósága a Logisztikai központ létrehozásáról 2001. szeptember 28-án hozott „előkészítő” döntést. Az ügyvezető igazgatói utasítás előírásainak megfelelően a Logisztikai központot projektszervezetten belül valósítják meg. Ennek érdekében a 2002. március 13-i BKB ülés döntött a projekt felügyelő bizottság és a minőségbiztosítási csoport létrehozásáról, és annak tagi összetételét jóváhagyta.

A Logisztikai központ definícióját, a BKB 2002. június 12-én tartott ülésén fogadta el, és az éves – 925 M Ft – keretösszeg felhasználást is rögzítette. A beruházás előrehaladásában 2001 decemberétől 2002 októberéig mindössze annyi előrelépés történt, hogy a területet kiválasztották, kialakították az emissziós részleg rendszertervét, 2002 novemberére elkészült a tervezési program, amelynek alapján a tervező cégek 2003. év elején megkezdték a tanulmánytervek kidolgozását. A beruházás megvalósítására vonatkozó igazgatósági döntés 2003. május-júniusban várható, szemben a tervezett márciusi időponttal. Ekkor várható döntés arról is, hogy a beruházás megvalósítását milyen ütemben, mikorra tervezik. A vizsgálat lezárását követően – 2003. június 24-én – az MNB igazgatósága a be-

ruházási programot jóváhagyta, elfogadta a 12,5 Mrd Ft-os prognosztizált pénzügyi tervet és a megvalósítás határidejét 2006. június 30-ban jelölte meg.

Az előkészítő munkálatok nem a tervezett ütemben haladtak, ezért a feladatok és a kifizetések 2003-ra húzódtak át, a felhasználás szakértői és hirdetési díjak címén merült fel.

A **Látogató központ** – amelynek részei a szakkönyvtár, éremmúzeum, kiállító és előadóterem – megvalósításának 2002. évi ütemére 171,8 M Ft-ot terveztek. A projekt előkészítése elhúzódott, mivel a kiírt pályázat eredménytelen volt a beérkezett ajánlatok előirányzatot meghaladó árai miatt. A BKB 2002. november 20-i ülésén nem járult hozzá a projekt indításához, mivel a tervezett három funkció egészére javasolta a komplett terv elkészítését, a látványterv munkálatainak felgyorsításával együtt. 2002. december 11-i ülésén fogadta el a BKB a projektet azal, hogy annak pénzügyi fedezetéről, a 2003. évi beruházási tervben kell gondoskodni.

Az MNB 2002. évi előzetes eredménykimutatása szerint a banküzem bevételeinek (1020 M Ft) és a banküzem működési költségeinek és ráfordításainak (13 656 M Ft) különbsége -12 636 M Ft, amely 1929 M Ft-tal kedvezőbb a 2001. évinél, a bevételek 167 M Ft-os növekedése és a költségek és ráfordítások 1762 M Ft-os csökkenése hatására.

Az MNB utasításai a belső gazdálkodás területén, mind a tervezés, mind a költségfelhasználás tekintetében részletes szabályokat tartalmaznak a vezetői és a munkafolyamatba épített ellenőrzésekre. A tervezés és a költségfelhasználás munkafolyamatba épített ellenőrzési módszereinek kiegészítő elemeit a költséggazdák tervezési segédletében rögzítették. A belső utasításokban, segédletekben, irányelvekben szabályozott ellenőrzési elemek az egyes munkafolyamatok formai és tartalmi ellenőrzésének körét lefedik.

A tervezés és az évközi gazdálkodás során a munkafolyamatba épített ellenőrzési pontokhoz kötött feladatokat az előírt gyakorisággal végrehajtották.

2.3. A beszámolási kötelezettségek rendszere

Az MNB belső, évközi gazdálkodásának beszámolási (visszacsatolási) rendszere szabályozott, a beszámolók elkészítését irányelvek is támogatják.

A beszámolás két ágon valósul meg, a Kontrolling főosztály és a költséggazdák rendszeres, egyeztetett jelentései révén.

A Kontrolling főosztálynak – az MNB hatályos ügyrendjében szabályozott feladataiból adódóan – különböző beszámoló- és jelentéskészítési kötelezettsége van. Ennek megfelelően a főkönyvi adatokra alapozva beszámolót készített a működési költségkeretek és a beruházási előirányzatok felhasználásának alakulásáról, első ízben I-VI. hónapra vonatkozóan, ezt követően havi rendszerességgel. A havi beszámolók biztosították a költséggazda bankszervek és a költséggazdák részére a keretfelhasználások folyamatos követését és a tervtől való eltérések értékelését. A beszámolók tényadat sora a főkönyvi rendszerből átvett halmozott könyvelési adatokon alapult, a beszámolók alapinformációi teljes körűen és zárt rendszerben álltak rendelkezésre.

A költséggazdák havi rendszerességgel, egységesített táblázatos formában tájékoztatást adtak a Kontrolling főosztály részére működési költségkereteik és beruházási előirányzataik költségnemenkénti felhasználásáról.

A jelentéseket és a beszámolókat az utasításoknak megfelelően szabályozott módon és határidőre, rendszeresen, aktualizáltan elkészítették, és eljuttatták a döntéseket előkészítő bankszakmai bizottságokhoz, valamint a döntéshozó testületekhez. A vezetői döntéseket előkészítő és támogató jelentések és beszámolók elegendő és megfelelő információt biztosítottak az igazgatóság, a bankszakmai bizottságok és a döntést hozó egyéb testületek számára. Az előterjesztéseket az igazgatóság rendre elfogadta.

A beszámolási rendszer továbbfejlesztése érdekében a Kontrolling főosztály 2003. évtől új eljárásrend és az úgynevezett beruházási adatlap bevezetését javasolta az éves beruházási terv fizikai és pénzügyi teljesülésének, folyamatos nyilvántartásának és ellenőrzésének teljesebb körű áttekintése érdekében. A javaslatot a BKB 2003. január 22-i ülésén tárgyalta, és határozatában jóváhagyta azt.

A Kontrolling főosztály beszámoló és jelentéskészítési kötelezettségei közé tartozik továbbá az időszakonkénti mérleg és eredménykimutatás, az éves beszámoló és üzleti jelentés, valamint az éves várható adatok alapján az eredményprognózis elkészítése is.

A félévkor készült prognózis a 2002. évi működési költségek terén 6,7 %-os megtakarítást jelzett a jóváhagyott tervhez viszonyítva, amely megközelítette a 2002. év végi előzetes beszámoló adatait. A működési költségek éves összege 8 %-kal lett kevesebb az aktuális tervnél, a tartalékkal növelt jóváhagyott főösszegénél pedig 13 %-kal.

A beruházások alakulásáról félévkor készített előrejelzés a jóváhagyott éves fejlesztési keret 73,4 %-os felhasználását jelezte, míg az év végi tényleges felhasználás az éves aktualizált keret 32 %-át, a tartalékkal növelt jóváhagyott főösszegnek pedig 29 %-át tette ki.

A 2002. évre prognosztizált eredmény csaknem azonos volt az év végi tényleges eredménnyel (4,9 - 5,3 Mrd Ft veszteség).

A Pénzügyminisztérium felkérésére az MNB összeállította a 2002-2006. évek eredmény-prognózisát. Az előrejelzést, a kidolgozás módszertanát az igazgatóság megtárgyalta és jóváhagyta. A jóváhagyott módszertan szerint elkészített, öt évet átfogó prognózis adatai alapján az MNB eredménye a 2002. évre előre jelzett 5,3 Mrd Ft veszteségről 2003-ra 4 Mrd Ft nyereségre változik. Ezt követően a monetáris politika hatására mintegy nyolcszoros eredménynövekedést, majd a következő évekre 60 %-os, illetve 30 %-os növekedést prognosztizáltak. A kedvező változást elsősorban a várhatóan progresszíven növekvő kamat egyenlegre alapozva tervezték. A vizsgálat lezárásáig elért eredmény a tervezett tendenciának megfelelően alakult.

3. A BANKÜZEMI KÖLTSÉGEK, RÁFORDÍTÁSOK ELSZÁMOLÁSÁNAK SZABÁLYOZOTTSÁGA ÉS ANNAK ÉRVÉNYESÜLÉSE

A belső gazdálkodási folyamatokon belül a beszerzések, a kötelezettségvállalások és a felesleges eszközök és készletek hasznosítása is szabályozott.

A **beszerzések** rendjéről szóló utasítás rögzíti a beszerzések alapelveit, így a szerződéses összegtől függően a beszerzési eljárás formáját, az alkalmazott értékelési szabályokat, a beszerzés értékéhez kapcsolódó döntési szinteket, az ajánlatkérés és a pályázati eljárás szabályait, valamint a szerződések előkészítésének és megkötésének rendjét. A beszerzések végrehajtásáért, a szerződések megkötéséért a költséggazdák, a felhasználó bankszervek és azok vezetői felelősek.

A beszerzések lebonyolítására kialakított eljárásrend kötött, a beszerzéseket ajánlatkéréssel és nyílt pályázat, keretpályázat, nyílt előpályázat, meghívásos, vagy előpályázat nélküli meghívásos pályázat keretében bonyolítják.

Egyes speciális beszerzési eljárásoknál a szabályozás bizottsági döntési hatáskört írt elő. Így a beszerzésekkel kapcsolatosan jóváhagyja a BKB a nyílt, előpályázat nélküli meghívásos pályázat kiírását, engedélyezi a pályáztatási, illetve ajánlatkérési kötelezettség alóli mentességet bankbiztonsági okokból, vagy a más beszerzésekkel való összefüggés miatt.

Az MNB elnökének joga az engedélyezés azon beszerzéseknél, amelyek a nemzetközileg ellenőrzött termékek és technológiák forgalmával kapcsolatos kormányrendelet hatálya alá esnek. Az alelnökök a beszerzéseknél és a szerződések felülvizsgálatánál a bankszervet felügyelő vezetőként rendelkeznek döntési hatáskörrel. Az ügyvezető igazgatók 30 M Ft-ot meghaladó, a felhasználó bankszervek vezetői 30 M Ft alatti beszerzésekről döntenek. Egyedi szabályozás alá esik a szállító kizárólagosságának esete, a keretpályázat, és a biztosítók versenyeztetése és kiválasztása.

Az MNB **kötelezettségvállalásra** vonatkozó szabályzata a vezetői szintekhez és az összeghatárhoz kötötten tartalmazza a jogosultságokat. Rendelkezik továbbá a beruházási célú pénzeszközökkel, a bérköltséggel, a szociális és jóléti költséggel kapcsolatos kötelezettségvállalásról is.

Az MNB a beszerzésekhez kapcsolódó kötelezettségvállalásoknál belső szabályzatai rendelkezéseit betartotta. A szerződésállományból kiválasztott minta ellenőrzése igazolta, hogy minden esetben a szabályzatoknak megfelelően jártak el.

Az MNB alaptevékenységének ellátásához szükséges háttérszolgáltatásokat megbízási szerződésekkel biztosítja. 2002. évben a belföldi és külföldi szállítónak kifizetett összeg a vállalkozói és megbízási szerződések alapján, 2011 M Ft volt.

2002. évben a megkötött szerződéseket folyamatosan felülvizsgálták, amelynek eredményeként a szolgáltatói szerződéseknél a párhuzamosságokat megszüntették, illetve egyszerűsítették a szerződéses kapcsolatokat. A szolgáltatásoknál, a beszerzéseknél újrapályáztatták a szállítókat, költség-haszonelemzéseket vé-

geztek azzal a céllal, hogy – a célszerűségi szempontot is figyelembe véve – az adott terméket/szolgáltatást minimális költséggel, ráfordítással biztosítsák. A megvizsgált szerződések dokumentációi a költség/haszonelemzések eredményességét igazolták.

Az ellenőrzés az egyedi vizsgálatra kiválasztott vállalkozói, továbbá a Kontrolling főosztály által felügyelt szakértői szerződések előkészítésénél, megkötésénél, teljesítésénél és elszámolásánál hiányosságot, szabálytalanságot nem tárt fel.

A megvizsgált tételeknél - a szabályzat rendelkezéseivel összhangban - a beszerzési értéktől függően alkalmazták az ajánlatok bekérését, vagy a pályázati eljárást. A pályázati eljárás során a jogi szakterület véleményezte a kiírásokat. Az ajánlati felhívások megfeleltek az előírt tartalmi és formai követelményeknek. Az ajánlat felbontása szabályszerűen történt, amelyről jegyzőkönyv készült. Az értékelési szabályokat betartották, az adott szolgáltatás jellegétől függően speciális, differenciált szempontrendszert alakítottak ki. Az értékelés kiterjedt a szakmai kérdésekre, referenciára, a pénzügyi-gazdasági alkalmasságra, a minőségi követelményekre és az árra.

Az ajánlatok, illetve pályázatok elbírálását követően a szerződéseket szabályszerűen készítették elő és kötötték meg, a kötelezettségvállalás a hatályos szabályzatnak megfelelően történt. A pályázati rendszer keretében megkötött szerződéseknel a költséghatékonyság, a gazdaságossági szempontok érvényesültek, alacsonyabb költséggel oldották meg ugyanazt a beszerzést. Egyes szerződéseknel a költségmegtakarítás az előző évi szerződéses összeg 10 %-át meghaladó volt.

Az utalványozáskor az előírt tartalmi feltételek teljesültek, azok ellenőrzése megtörtént, az átvételt igazolták a számszaki ellenőrzéssel egyidejűleg az eredeti bizonylathoz csatolt utalványozási lap nyomtatványon.

Az eljárások, folyamatok egyes pontjainál a következő munkafázist megelőzően a munkafolyamatba épített ellenőrzés megtörtént.

A megváltozott rendeltetésű tárgyi eszközöket – a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban: számviteli törvény) 23. § (5) bekezdésének megfelelően – átsorolják a forgóeszközök közé, és azokat a felesleges és használhatatlan vagyontárgyak raktára (továbbiakban FEVARA) átmenetileg raktározza, hasznosítását, illetve selejtezését, megsemmisítését elvégzi.

A hatályos utasítások kielégítően szabályozták a FEVARA raktár- és készletgazdálkodását.

A FEVARA 2002. évi készletmozgásáról a mennyiségben és értékben készített kimutatás szerint a raktárkészlet csökkentését célszerűen, a gazdaságosság elvét érvényesítve hajtották végre, annak ellenére, hogy az utasításban előírt maximum három hónapos raktározási határidőt nem tudták betartani. A nagyobb értéket képviselő, forgalomképes készletek értékesítését, a forgalomképtelen, nagy fizikai hely igényű készletek átadását, illetve selejtezését helyezték előtérbe.

A FEVARA-ban tárolt eszközök és anyagkészletek 2002. évi nyitó állománya 4,9 M Ft, záró állománya pedig 23,0 M Ft volt, ebből 19,4 M Ft készletnövekmény 2002. augusztusától keletkezett az átszervezésből adódó raktár-készlet racionalizálás eredményeként.

A készletmozgatások bizonylatolását, a bizonylatok adattartalmának ellenőrzését, a vagyontárgyak hasznosításának, selejtezésének részletes eljárási szabályait, a munkafolyamatba épített ellenőrzést a hatályos utasítás jól követhetően szabályozza.

A FEVARA 2002. évben végrehajtott készletértékesítéseit és készletmegsemmisítéseit – amelyek könyvszerinti értéke 24,9 M Ft volt – az utasításban előírtak betartásával végezték, a munkafolyamatba épített ellenőrzések és a vezetői ellenőrzések a hatályos utasítás szerint megtörténtek és dokumentáltak. A raktári analitikus nyilvántartás és a főkönyv között integrált, zárt rendszerű kapcsolat van.

A feleslegessé vált tárgyi eszközök értékesítésére és elszámolására jelenleg két egymástól eltérő előírást tartalmazó utasítás van hatályban. A számlarendi magyarázat a tárgyi eszközök értékesítésének elszámolását a tárgyi eszköz főkönyvről történő közvetlen kivezetésével írja elő, míg a FEVARA utasítás azokat az áruk közé sorolatja. Az egymásnak ellentmondó utasítások két féle elszámolást tesznek lehetővé, a belső kontroll eredményeként azonban az MNB az elszámolást egységessé tette.

3.1. A számviteli politika és a számviteli rend szabályozottsága, a pénzügyi, bizonylati fegyelem érvényesítése

Az MNB a számviteli rendjét a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (továbbiakban MNB törvény), a számviteli törvény, valamint a Magyar Nemzeti Bank éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) Korm. rendelet és módosítása előírásainak betartásával alakította ki, és aktualizálta 2002-re.

Az MNB számviteli politikájában és számlarendjében – a jogszabályi megfelelés érdekében – a deviza eszközök és források átértékelését és a kiegyenlítési tartalék elszámolását módosította 2002-ben.

Az MNB aktualizált főkönyvi számlatükre biztosítja a mérleg és az eredménykimutatás jogszabályban előírt tagolásának megfelelő elkészítését.

Az MNB a könyvelés alapjául szolgáló bizonylati rend szabályait a számviteli politika részeként ügyvezető igazgatói utasításban határozta meg, a számviteli törvény 167. §-ának megfelelő tartalommal.

A belső gazdasági események elszámolására alkalmazott bizonylatok a bizonylati szabályzatban rögzített előírásoknak megfelelnek.

A kiválasztott tételek elszámolási bizonylatai alapján az MNB gazdasági eseményeinek elszámolása során az ügyviteli folyamatokhoz kapcsolódó belső utasításokban előírt, a bizonylati szabályzatában rögzített, a gazdasági esemény jellegének megfelelő bizonylatokat alkalmazta. Az MNB banküzemi tevékenységekkel kapcsolatos főkönyvi számlavezetése, számviteli elszámolása a hatályos belső utasítások betartásával történt.

Az ügyviteli folyamatokhoz kapcsolódó belső utasításokban meghatározott feladatok végrehajtásáért és ellenőrzéséért felelős személyek aláírása a mintaként

kiválasztott tételek bizonylatain igazolta a munkafolyamatba épített és a vezetői ellenőrzés érvényesülését.

A bizonylati fegyelem érvényesítéséhez szorosan hozzá tartozik a megfelelő iratkezelés. Az MNB az iratkezeléssel kapcsolatos szabályzatát 2002-ben aktualizálta. Meghatározta az iratok készítésére, regisztrálására, továbbítására, rendszerezésére, selejtezhetőség szempontjából történő válogatására, szakszerű és biztonságos megőrzésére, használatra bocsátására és a selejtezésére vonatkozó eljárásrendet. Az iratok kezelésének, selejtezésének és megsemmisítésének munkafázisait a szabályzat kontroll pontok betartásával írja elő, amelyek többfázisú szűrést tartalmaznak annak érdekében, hogy csak a valóban selejtezhető iratok legyenek megsemmisíthetők.

A 2002. évben kezdeményezett selejtezési eljárásokat, a végrehajtott selejtezéseket és az iratmegsemmisítéseket az iratkezelési szabályzat előírásainak megfelelően, a biztonsági rendszabályok betartásával végezték.

4. A SZERVEZET RACIONALIZÁLÁS FOLYAMATAI

Az MNB vezetése középtávú stratégiai céljai között határozta meg a jegybanki tevékenység színvonalas ellátását szolgáló hatékony banküzem megvalósítását a szükséges, minimális mértékű erőforrás felhasználása mellett. Az ennek érdekében tervezett racionalizálás és az átszervezés végrehajtása 2001-ben kezdődött el, és 2002-ben alapvetően befejeződött. A szervezet átalakításával kapcsolatos 2001. évi folyamatokat az MNB 2001. évi működésének ellenőrzéséről készített ÁSZ jelentés tartalmazza.²

Az átszervezésnél figyelembe vették a nemzetközi feladatokat és trendeket, az azonos tevékenységeket centralizálták, a szükséges helyeken a profilt tisztították annak érdekében, hogy kevesebb szervezeti egységgel és kisebb létszámmal oldják meg a feladatokat.

A pénzforgalmi és az emissziós folyamatok átvilágítását követően az azonos feladatokat integrálták, az emissziós tevékenységet "letisztították". A jövőbeni feladatok elsősorban az uniós csatlakozáshoz, az euro bevezetésének és a hazai fizetőeszköz bevonásának előkészítéséhez kapcsolódnak. A külföldi gyakorlat áttekintése során megállapították, hogy az emissziós tevékenység elhatárolható területei a pénz forgalomba hozatala, feldolgozása, az elméleti, szabályozási feladatok elvégzése. Az új szervezetet ennek megfelelően alakították ki.

A Kommunikációs és tájékoztatási főosztályt többször alakították át. Az EU csatlakozás és az euró bevezetése miatt növekvő kommunikációs feladatokkal számolnak, ezért a szervezetkorszerűsítés során a belső kommunikáció és tájékoztatás szervezetileg elkülönült a külső tevékenységtől. A feladatokhoz rendelve a létszámot megnövelték.

2002-ben a jogi terület az MNB alapvető feladataihoz kapcsolódó jogi feladatokra és a banküzemi jogi tevékenységre tagozódott. Ez utóbbiakra megbízott ügyvédek foglalkoztatását tervezik. A Titkárságnál az átszervezés második üteme

² Jelentés a Magyar Nemzeti Bank működésének ellenőrzéséről. (Témaszám: 596)

után az alaptevékenységhez kapcsolódó titkársági feladatok maradtak, ezáltal profiltisztítást hajtottak végre. Az átszervezés kapcsán jelentkező bérmegetakarítás éves szinten, a két területen az MNB számításai szerint 60 M Ft-ot jelentett.

A projekt keretében átvilágított egységeknél az átszervezés végrehajtása tervszerűen, egységes elvek, szempontrendszer, módszer alapján történt. A folyamat teljes egészében dokumentált, az elvégzendő és elvégzett feladatok nyomon követhetőek.

Projekt keretében teljes körűen átszervezték a bankműveleti, a működési-szolgáltatás és a számítástechnikai területeket. Ezekről projekt jelentések és záró dokumentumok készültek. A szervezet átvilágítása komplex volt, kiterjedt a munkafolyamatok elemzésére, a külső és belső szabályozások áttekintésére és a szervezeti egységekre. Meghatározták az optimális folyamatokat, a feladat- és felelősségi köröket a minőségi követelmények és az ellenőrzési szempontok figyelembevételével. A feladat ellátásához külső tanácsadó céget vettek igénybe.

Az MNB kiemelt feladataihoz kapcsolódóan új szervezeti egységek jöttek létre, így a Kiemelt beruházások önálló osztálya a Logisztikai központ megvalósítására, és a Működésfejlesztési osztály ("elődje" az Intézményfejlesztési osztály megszűnt), a működési kockázatok kezelésének menedzselésére, az MNB működési hatékonyságának növelése érdekében.

Az átszervezés során megszüntették a jegybanki funkcióhoz nem illeszthető tevékenységeket.

A jogszabályi változás következtében a devizahatósági feladatok megszűntek.

A nemzetközi fejlesztési intézményekkel kapcsolatos feladatok érdemi részét – a kormányzattal történt egyeztetés értelmében – átadták a Pénzügyminisztériumnak.

A refinanszírozási hitelek meghatározott körét, a kezelési feladatokkal együtt, átadták az MFB Rt.-nek. A külföldi forrású hitelek átadása a szerződés módosításokkal folyamatosan történik.

Az átszervezés következtében a szervezet egyszerűsödött, a folyamatok átláthatósága javult, a szervezeti egységek száma 95-ről 65-re csökkent, ezen belül a főosztályok és önálló osztályok száma 26-ról 21-re, az osztályok száma 69-ről 44-re csökkent 2001. március és 2003. január között.

A két év alatt a vezetők száma 174 fővel csökkent. A csökkenés az új munkaköri struktúrára való áttérésekből és a szervezet racionalizálásából adódó vezetői munkakörök megszüntetéséből tevődött össze. A vezetői és a beosztotti létszám csökkenésének hatására a záró létszámokban a vezetők aránya a 2000. évi 19,8 %-ról 2002. év végére 8,8 %-ra csökkent, ennek megfelelően a beosztottak aránya emelkedett. Az MNB záró létszáma 332 fővel, 25,2 %-kal csökkent, 2002. év végén az alkalmazottak száma 984 fő volt.

Az átszervezés két éve alatt 474 alkalmazott munkaviszonya szűnt meg (a csökkenést 10 fővel növelte a jogi állomány változásának egyenlege), ebből 102 fő önként távozott. 152 fő lépett be az új feladatok ellátására és a kilépők pótlására, amelyből 30 fő minőségi csere volt. Az intézményen belül más szer-

vezeti egységhez 306 fő munkavállalót helyeztek át. A 2001. és a 2002. évi összesített munkaerőmozgás azt mutatja, hogy az MNB racionalizálása és a minőségi cserék több mint 900 alkalmazottat érintettek, amely nagyságrendileg megközelíti az MNB jelenlegi létszámát. (A létszám változását, megoszlását a 5. sz. melléklet tartalmazza.)

A szervezet stabilizálódásával – az új szervezetnek és a munkamegosztásnak megfelelően – 2003. január hónapban elkészült az MNB Szervezeti és Működési Szabályzata. A dokumentum rögzíti a működés szabályait, a munkaszervezetet és annak felépítését, a testületek és a bizottságok ügyrendjét, a döntési hatásköröket és az etikai kódexet.

Az MNB emberi erőforrás szakmai területe a munkaerőre, a létszámra vonatkozóan sem előzetesen, sem a jövőt illetően stratégiai tervet nem alakított ki. A vezetés koncepciója szerint a létszámleépítéseket és a minőségi cseréket követően a létszám nagysága 2003-tól stagnálni fog. Annak változását a Logisztikai központ működtetése, illetve az uniós csatlakozás során az MNB által teljesítendő feladatok befolyásolhatják.

2002-ben 237 fő munkaviszonya szűnt meg, ebből 184 személynél – a kiléptettek 77,6 %-ánál – a munkáltató kezdeményezte a munkaviszony megszüntetését, 141 fő az átszervezés, 43 fő pedig minőségi csere miatt távozott. Az MNB a kiléptett munkavállalók számára az elhelyezkedéshez támogatást nyújtott.

A 2002-ben belépett alkalmazottak 20 %-a vezető pozícióba került. A vezetői és beosztotti munkaköröket pályázatúval töltötték be. Külső pályázatot csak a belső pályázat sikertelensége esetén írtak ki.

2002-ben összesen két alkalommal vették igénybe – meghívásos pályázat útján – tanácsadó cég szolgáltatásait, speciális szakismeretet igénylő vezetői munkakör betöltéséhez. A kiválasztáshoz, és tanácsadáshoz igénybe vett külső szolgáltatók miatt a hirdetési költségek, tanácsadói díjak a 2001. évi 13 M Ft-ról 2002-ben 41 M Ft-ra növekedtek, amelyből 10 M Ft növekmény az elhelyezkedési programban részt vevő munkavállalók magasabb létszáma miatt keletkezett.

A létszámcsökkentést és a bankon belüli létszám-átcsoportosítást – a toborzás és a kiválasztás rendszerének folyamatát, eljárási szabályait tartalmazó – a 2001. évi belső irányelvek alapján hajtotta végre az MNB. Az irányelvekben megfogalmazottakat belső szabályzatban 2002 decemberében rögzítették.

Az MNB új vezetésének elsődleges célja a munkafolyamatok – átvilágítást követő – ésszerűsítése, a nem jegybanki feladatokhoz tartozó tevékenységek megszüntetése, és nem egy előre meghatározott mértékű költségcsökkentés volt. Ezért az átszervezéssel kapcsolatban előzetesen nem készült bankszintű kalkuláció, számítás a racionalizálással elérhető költségmegtakarításra.

5. AZ INFORMATIKAI RENDSZER SZABÁLYOZOTTSÁGA

Az MNB rendelkezik informatikai rendszerének biztonságos működésére szabályzatokkal és utasításokkal.

Az MNB 2002. évben elnöki utasításban rögzítette informatikai biztonságpolitikáját. E dokumentum irányelvszerűen tartalmazza mindazon követelményeket, melyek érvényesítését az MNB vezetése fontosnak tart. Az utasításban figyelembe vették a nemzetközi standardokhoz való igazodás igényét. A biztonságpolitikában követelményként és irányelvként megfogalmazott nemzetközi standardoknak való megfelelésre, illetve azoktól való eltérésre irányuló vizsgálat nem volt.

Az MNB 2000 októberében fogadta el „A középtávú informatikai fejlesztés céljai, elvei, feladatai” című dokumentumot. E dokumentum nem felel ugyan meg a kormányzati standardként elfogadott Informatikai Tárcaközi Bizottság 2. számú és 3. számú ajánlásának, ugyanakkor jól összefogottan megfogalmazza az MNB középtávon elérni kívánt informatikai fejlesztési céljait. A dokumentum hiányossága, hogy:

- a helyzetelemzése nem részletes;
- a dokumentum deklarált céljával nem összeegyeztethető mélységben, nem egyenszilárdságú módon tárgyal – egyébként fontos – témákat (pl. tartalék IT rendszerek megoldásai);
- az elérendő célokhoz vezető projektek pontos meghatározásával (projekt portfólió) deklaráltan nem foglalkozik.

Az MNB-nek elfogadott, egységes informatikai biztonsági szabályzata nincs, de ennek tartalmi elemei számos szabályzatban fellelhetők. Az egységes szabályzat tervezete a vizsgálat lezárásakor egyeztetés alatt állt. Az MNB tájékoztatása szerint ezt követően az egyeztetés lezárult, a szabályzat kiadása 2003. júliusában várható.

Az Internet levelezési és világháló használati kapcsolatokat biztonsági és etikai szempontból is felügyelő tartalomszűrő rendszert szigorú biztonsági politika mentén konfigurálták, amely a „minden tilos, ami nem kifejezetten megengedett” alapelvet érvényesíti, de utasításban ezek az előírások nem jelennek meg.

Az MNB rendelkezik az állam- és szolgálati titok (minősített adatok) kezelésére, valamint az üzleti titok, a banktitok és az értékpapírtitok kezelésével kapcsolatos részletes szabályozással. A minősített adatok kezelési rendjére vonatkozó szabályzat kizárólag a papíralapú minősített adatok kezeléséről rendelkezik. Informatikai eszközökre vonatkozó szabályozást nem tartalmaz egyetlen, a minősített adatok kezelésével foglalkozó utasítás sem.

Az MNB megalkotta etikai kódexét, melynek számos eleme tartalmazza az informatikai biztonságot közvetve vagy közvetlenül érintő elvárást (pl. Internet és levelező rendszer használata, titoktartás, információs tevékenység). Az IT biztonsági incidensek kezelésére létezik szabályzat, de több elemében (pl. hivatkozott szervezeti egységek) elavult, aktualizálása, szigorítása az informatikai biztonsági szabályzattal egy időben történik meg.

Az MNB IT rendszere architektúrális kérdéseiben a Számítástechnikai főosztály tölt be meghatározó szerepet. Az informatikai szakterülettől (Számítástechnikai főosztály) teljesen független a Bankbiztonsági főosztályon belül működő IT biz-

tonsági osztály, amely az IT biztonság követelményeit határozza meg, illetve ellenőrzi azokat. A Bankbiztonsági főosztály felügyeletét közvetlenül az MNB elnöke látja el, biztosítva e terület megfelelő és szükséges függetlenségét.

A Számítástechnikai főosztálytól és a Bankbiztonsági főosztálytól független szervezeti egységként ellenőrzési feladatokat lát még el az Ellenőrzési főosztály IT audit osztálya.

Az informatikai biztonság kérdéseivel a hatályos utasítás szerint az informatikai biztonsági felügyelőknek kellett volna független módon foglalkozni. A felügyelők korlátozott hatásköre és a szervezeti változások miatt e funkciókat megfelelő függetlenséggel és hatáskörrel a Bankbiztonsági főosztály IT biztonsággal foglalkozó osztálya vette át.

Az informatikai fejlesztések 70 %-át projekt keretében hajtják végre. A projektkezelési folyamat jól szabályozott. Informatikai rendszerhez kapcsolódó szolgáltatást külső szervezettől a fejlesztési projektben, illetve a beszerzett hardver-szoftver eszközök rendszertámogatása terén vesznek igénybe.

Az MNB-ben felhasznált hardver és alapszoftver paletta meglehetősen széles, ez önmagában is biztonsági kockázatokat hordoz a fejlesztések, a biztonsági menedzsment, a képzett személyzet biztosíthatóságát illetően.

Az MNB központi számítógépeit, adatátviteli eszközeit fizikailag megfelelően védett számítógépteremben, illetve helyiségekben helyezték el.

5.1. Logikai védelem

Az MNB informatikai rendszerének – valamennyi elemére kiterjedő, rendszerezett módszertanon alapuló – biztonsági kockázatelemzése még nem történt meg. Részeredmények a belső ellenőrzési folyamatokhoz, illetve az üzletmenet-folytonosság tervezéséhez kapcsolódóan keletkeztek, de ezek – más megközelítésük miatt – teljes körűen nem használhatók fel.

Az MNB informatikai rendszerében a kritikus rendszereket illetően a teszt- és fejlesztői környezet logikailag vagy fizikailag is elkülönített.

Központi felhasználói adminisztráció nincs, az ilyen típusú adminisztrációt rendszerenként végzik. A valamennyi rendszerre vonatkozó gyors kitiltást egy-egy felhasználó tekintetében (pl. valamely biztonsági incidens kapcsán) a központi szolgáltatásokhoz rendelt eljárás keretében oldották meg. A hozzáféréseket biztosító jelszavak képzéséről megfelelően szigorú szabályzat rendelkezik. Az informatikai rendszer biztonságát fenyegető eseményeket dokumentálják, függetlenül attól, hogy keletkezett e ténylegesen kár. Az informatikai rendszer biztonságos működésére vonatkozó naplófile-ok tartalmára központi előírás, szabályzat nincs.

Az informatikai rendszerbe bevitt adatokat – azok minőségének, megbízhatóságának érdekében – az adatok jelentőségétől, minősítésétől, tartalmától függően folyamatba épített ellenőrzésnek vetik alá (kettős rögzítés, négy szem elv, tartalmi összefüggések automatikus vizsgálata, dupla beolvasás stb.), de

ugyanakkor tiltják az adatok automatikus, felhasználói ellenőrzés nélküli javítását.

5.2. **Üzletmenet folytonosság és katasztrófa elhárítás**

Az MNB elkészítette üzletmenet-folytonossági és katasztrófa elhárítási tervét. A tervek adatai adatbázisba szervezettek, amely biztosítja az adatok karbantartóságát, a szükséges akciótervek generálását. Az MNB központi, kritikus informatikai rendszereinek mentési rendjét rendszerenként, üzemeltetési utasításokban szabályozzák. Ezek az eljárások figyelembe veszik a rendszerek kritikus helyreállítási időit és az esetleges archiválási követelményeket.

Az MNB központi informatikai rendszereit illetően ma még nem rendelkezik olyan katasztrófatűró háttér rendszerrel, mely a központi számítógépterem megsemmisülésekor, vagy jelentős sérülése esetén az MNB IT támogatását biztosítaná. Ezt a problémát a már tervezett Logisztikai központ megvalósítása oldja meg véglegesen, addig is az MNB tervezi egy átmeneti háttér számítógép kapacitás kiépítését.

5.3. **A kontrolling rendszert támogató informatikai rendszer**

Az MNB kontrolling rendszerét az SAP integrált vállalatirányítási rendszer kontrolling modulja szolgálja ki alapvetően. Korszerű, folyamatosan fejlesztett és karbantartott, gyakorlatilag ipari szabványnak számító megoldás, amely több, egy rendszerbe integrálható modullal támogatja az irányítási tevékenységet. Integráltsága révén számos egyedi fejlesztési, illesztési feladat elkerülhető. A rendszert 1997. év júliusában helyezték üzembe másik három SAP moduljal (SL, SD, FI) együtt.

Az SAP kontrolling modulja beépített és konfigurálható alkalmazás kontrolljai, illetve a folyamatba épített ellenőrzései megfelelően biztosítják a bevitt adatok és feldolgozásuk helyességét, amelyet az is erősít, hogy egyéb informatikai rendszerrel nincs kapcsolata.

Az Üzletmenet-folytonossági terv üzleti hatás elemzési fázisában az SAP rendszer egyetlen modulja sem kapott kockázati szempontból magas prioritású besorolást, így az SAP kontrolling modul sem tartozik az MNB kritikus informatikai rendszerei közé. A modul hozzáférés adminisztrációja és kontrollja megfelelő, összeférhetetlen funkciók és felhasználók nincsenek. A felhasználók adminisztrálásának és a hozzáférések – szerepkörök (gyűjtő tevékenységcsoport, homogén munkakörök) és tevékenységcsoportok – felhasználóhoz való hozzárendelésének folyamata szabályozott és formalizált.

Az SAP rendszert – benne a kontrolling modult is – külső auditor vizsgálta 2001. évben. Ennek a 2002. évi utóvizsgálata a felvetett észrevételek megoldásával kapcsolatban hiányosságot nem tárt fel.

Az MNB UNIX operációs rendszer környezetére egységes biztonsági standardokat érvényesítenek, melyek korrekt módon korlátozzák az operációs rendszer azon funkcióit, szolgáltatásait, amelyek adott körülmények között biztonsági kockázatokat hordozhatnak.

A fejlesztések, javítások, használatbavételi, a teszt- és éles környezet közötti átmozgatási eljárása jól szabályozott. A teszt- és éles rendszer fizikailag is elkülönített.

Az SAP rendszernek megfelelő üzemeltetési dokumentációja van, amely a rendszer biztonságos üzemeltethetőségéhez nagyban hozzájárul.

Budapest, 2003. augusztus

Dr. Kovács Árpád
elnök

Melléklet: 5 db 5 lap

Dr. Kovács Árpád
elnök

Ikt. sz.: ELT-179/2003.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest
Apáczai Csere János utca 10.

Tisztelt Elnök Úr!

Megkaptam a Magyar Nemzeti Bank belső (banküzemi) működésének ellenőrzéséről készített jelentésüket (ikt.szám: V-24-26/2002-2003.).

A jelentéshez észrevételt nem teszek. Egyúttal jelzem, hogy az ellenőrzés alapján elrendelt intézkedéseinkről 2003. augusztus 30-áig tájékoztatom Önt.

Budapest, 2003. augusztus 12.

Tisztelettel:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jári Zsigmond', is written over the typed name.

Jári Zsigmond

Az MNB működési költségeinek alakulása

millió Ft

Megnevezés	2001. tény	2002. eredeti terv	2002. aktuális terv	2002. tény	Index % (2002. tény / 2002. eredeti terv)	Index % (2002. tény / 2002. aktuális terv)	Index % (2002. tény / 2001. tény)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(4) / (2)	(4) / (3)	(4) / (1)
1. Személyi költségek	9 841	9 669	9 913	9 156	95	92	93
2. IT költségek	953	1 014	1 014	751	74	74	79
3. Üzemeltetési költségek	1 730	1 837	1 837	1 412	77	77	82
4. Értékcsökkenés	2 114	1 509	1 509	1 653	110	110	78
5. Egyéb költségek	633	537	580	626	117	108	99
6. Átvezetések összesen	-75	-111	-111	-91	82	82	122
7. Költségek összesen	15 196	14 455	14 742	13 507	93	92	89
8. Tartalék		1 000	713				
9. Költségek főösszege	15 196	15 455	15 455	13 507	87	87	89

Az adatokat 2003. március 27-én a Kontrolling főosztály szolgáltatta.

Az MNB személyi jellegű költségeinek alakulása

millió Ft

Megnevezés	2000. év tény	2001. év tény	változás % 2001./2000.	2002. év tény	változás % 2002./2001.
Bér	3727,2	3686,0	98,9	3388,5	91,9
Jutalom,(prémium)	1755,4	1749,0	99,6	1606,6	91,9
Végkiel., felmentés	158,6	744,6	469,5	608,3	81,7
Járulékok	2425,1	2514,3	103,7	2199,1	87,5
Oktatás	95,6	60,0	62,8	102,8	171,3
Egyéb juttatások	1041,2	1074,3	103,2	1209,8	112,6
Hirdetés, tanácsadói d.	13,0	12,5	96,2	41,0	328,0
Személyi ktg. össz.	9216,1	9840,7	106,8	9156,1	93,0

Az adatok az MNB Emberi erőforrások főosztálya 2001. és 2002. évi beszámolójában foglaltakkal egyezők.

Az MNB beruházásainak alakulása

millió Ft

Megnevezés	2001. tény	2002. eredeti terv	2002. aktuális terv	2002. tény	Index % (2002. tény / 2002. eredeti terv)	Index % (2002. tény / 2002. aktuális terv)	Index % (2002. tény / 2001. tény)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(4) / (2)	(4) / (3)	(4) / (1)
1. Információ-technológia korszerűsítése	332,9	1 042,4	1 275,9	528,0	51	41	159
2. Emissziós tevékenység korszerűsítése	43,7	36,2	35,7	26,9	74	75	62
3. Ingatlanok állagmegőrzése és technológiai korszerűsítése	125,8	526,8	592,8	304,3	58	51	242
4. Emissziós, logisztikai és számítástechnikai központ létesítése	1,8	925,0	925,0	20,1	2	2	1120
5. Területi igazgatóságok felújítási	19,0	28,2	28,2	0,1	0	0	1
6. Egyéb tárgyi eszközök pótlása, felújítása, bővítése	130,3	130,7	131,0	78,8	60	60	60
7. Pénzforgalom korszerűsítése	2,9	44,1	47,2	14,6	33	31	504
8. Fejlesztési keretek összesen	656,4	2 733,3	3 035,8	972,8	36	32	148
9. Központi tartalék		600,0	297,7				
10. Fejlesztési keretek főösszege	656,4	3 333,3	3 333,5	972,8	29	29	148

Az adatokat 2003. március 27-én a a Kontrolling főosztály szolgáltatta.

Az MNB létszámának változása

Megnevezés	2000. tény	2001. tény	változás % 2001./2000.	2002. tény	változás % 2002./2001.	változás % 2002./2000.
Zárólétszám	1316	1163	88,4	984	84,6	74,8
Átlaglétszám	1361	1246	91,6	1058	84,9	77,7

A 2002. évi zárólétszámban 33 fő szerepel, akiknek felmondása, felmentése folyamatban volt.

A létszám nagyságának megoszlása

Megnevezés	2000.12.31	2001.12.31	2002.12.31
Vezetők száma	260	220	87
Beosztottak száma	1056	943	897
Összesen	1316	1163	984
Vezetők aránya	19,8	18,9	8,8
Beosztottak aránya	80,2	81,1	91,2

Munkaerőmozgás

fő

Megnevezés	2001.év	2002. év	2001./ 2002
Új belépők száma	82	70	152
Kilépők száma	237	237	474
Bankon belüli áthely	111	195	306
Összesen	430	502	932

A jogi változás egyenlege 2001-ben + 2 fő, 2002-ben - 12 fő,
a két év alatt összesen: - 10 fő volt.

Az adatok az MNB Emberi erőforrások főosztálya 2001. és 2002. évi beszámolójában foglaltakkal egyezők.

Budapest, 2003. augusztus